

SCI-CONF.COM.UA

SCIENTIFIC ACHIEVEMENTS OF CONTEMPORARY SOCIETY

**PROCEEDINGS OF III INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
OCTOBER 10-12, 2024**

**LONDON
2024**

SCIENTIFIC ACHIEVEMENTS OF CONTEMPORARY SOCIETY

Proceedings of III International Scientific and Practical Conference

London, United Kingdom

10-12 October 2024

London, United Kingdom

2024

UDC 001.1

The 3rd International scientific and practical conference “Scientific achievements of contemporary society” (October 10-12, 2024) Cognum Publishing House, London, United Kingdom. 2024. 683 p.

ISBN 978-92-9472-192-1

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Scientific achievements of contemporary society. Proceedings of the 3rd International scientific and practical conference. Cognum Publishing House. London, United Kingdom. 2024. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/iii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-scientific-achievements-of-contemporary-society-10-12-10-2024-london-velikobritaniya-arhiv/>.

Editor

Komarytskyy M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: london@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua>

©2024 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2024 Cognum Publishing House ®

©2024 Authors of the articles

МЕХАНІЗМ НАДАННЯ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ ЯК РЕГУЛЯТОР СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ У ДЕРЖАВНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Бражко Олена Вадимівна,

доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри публічного управління та адміністрування.

Забеліна Анастасія Сергіївна,

магістрантка,
Маріупольський державний університет
м. Київ, Україна

Анотація. Статтю присвячено організаційним механізмам надання публічних послуг в Україні. Встановлено прямий зв'язок з іншими видами послуг, що надаються в публічній сфері, зокрема з державними, муніципальними, адміністративними та соціальними послугами. Зазначено, що наукове, правове, організаційне та інформаційне забезпечення системи надання державних послуг, формування механізмів науково-інформаційного моніторингу надання державних послуг потребують постійного вдосконалення. Запропоновано класифікацію публічних послуг, яка може бути використана в наукових і практичних цілях, зокрема для забезпечення розвитку соціально-економічного підґрунтя надання послуг у публічній сфері. Розкрито важливість використання процесу цифровізації публічного управління та надання публічних послуг в Україні, що є невід'ємною частиною європейського розвитку, який вимагає комплексного підходу та адаптації до сучасних викликів. Наголошено на особливому значенні публічних послуг у регулюванні соціально-економічних процесів державної економіки.

Ключові слова: публічні послуги, публічний інтерес, адміністративні послуги, муніципальні послуги, органи державної влади і місцевого самоврядування, цифровізація.

Україна стала на шлях європейського розвитку, який включає в себе

створення умов життя для громадян відповідно до європейських стандартів. Це вимагає фундаментальних змін і реформування всієї системи публічних послуг. Наша держава, проголосивши вектор демократичного, правового та соціального розвитку, почала активно працювати над модернізацією сфери публічних послуг. Варто зазначити, що в цій сфері досягнуто значного позитивного прогресу: проблема надання публічних послуг є предметом постійних наукових досліджень на різних спеціальностях; прийнято базові закони, що регулюють окремі питання надання публічних послуг; по всій країні відкрито безліч Центрів надання адміністративних послуг, що робить деякі послуги доступнішими для споживачів; на національному та муніципальному рівнях ведеться постійна робота з удосконалення наявної системи надання публічних послуг. Проте науково-інформаційне забезпечення системи надання публічних послуг і формування механізмів як координаторів соціально-економічних процесів у державній економіці потребує постійного вдосконалення, що й визначає актуальність дослідження цієї теми.

Теорія публічної служби базується на досвіді таких країн, як Велика Британія, Сполучені Штати Америки, Канада, Нідерланди, Швеція, Фінляндія, де з 80-х років минулого століття змінилися пріоритети у формах і принципах взаємовідносин між громадянами і державою. Світова та європейська практика свідчить, що системи надання публічних послуг є добре налагодженими механізмами, які відображають демократичний характер державного устрою і спрямовані на підвищення якості життя громадян, раціональне та ефективне вирішення їхніх проблем. У багатьох зарубіжних країнах надання публічних послуг відбувається в процесі адміністративної реформи. Це пов'язано з тим, що держава як постачальник цих послуг є однією з основних форм взаємовідносин між громадянами та владою [1, с. 281].

Слід зазначити, що з моменту незалежності України терміни, такі як «управління», «адміністрування», «державні» та «публічні» послуги, використовувалися в національному законодавстві для опису конкретних складових владної та адміністративної діяльності органів державної влади.

Серед вітчизняних та міжнародних науковців точаться жваві дискусії щодо різних підходів до визначення категорії «послуга», і іноді ці підходи кардинально відрізняються. Це відображає багатовимірну природу розуміння послуги та велику кількість видів послуг. Водночас, спільною рисою у визначенні послуг є те, що під послугами розуміють діяльність постачальників послуг, спрямовану на задоволення потреб споживачів послуг.

Оскільки предметом цього дослідження є публічні послуги, слід зазначити, що в основу надання цих послуг має бути покладено публічний інтерес. Концепція публічного інтересу лежить в основі сучасного адміністративного права багатьох країн світу. Однак на сьогодні не існує ні законодавчого, ні чіткого наукового визначення цього абстрактного та широкого поняття. Отже, визначення публічного інтересу варіюється залежно від політичних, правових та соціально-економічних умов. Завдання державного управління полягає в тому, щоб самостійно визначати, що відповідає інтересам суспільства при виконанні своїх функцій, і реалізовувати їх по відношенню до приватних осіб. У той же час, ефективне і вільне здійснення прав людини та створення системи виконавчої влади, чутливої до потреб і запитів народу, яка ставить на перше місце служіння народу і національним інтересам, є однією з фундаментальних характеристик демократичних суспільств [2, с. 125]. Іншими словами, після свого створення публічна адміністрація зобов'язана реалізовувати інтереси суспільства в цілому та окремих громадян. Серед них є зобов'язання публічного характеру, виконання яких вимагає здійснення владних повноважень. Тому публічний інтерес соціальної спільноти в цілому повинен збігатися з публічним інтересом держави, який можна розглядати як законний інтерес усього суспільства або домінуючої його частини, виражений у законодавчому порядку.

Існує багато підходів до визначення публічних послуг, наприклад, у Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади зазначено, що послуги, які надаються органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та

організаціями, що належать до сфери їх управління, становлять сферу публічних послуг [3]. Серьогіна Т., у дисертаційному дослідженні, зазначає, що публічні послуги - це результат діяльності органів публічної влади, спрямований на задоволення відповідних публічних і приватних потреб фізичних осіб, права на які визначені або у процесі визначення законом, і мають такі основні характеристики: суб'єктом надання є орган публічної влади; є результатом процесу здійснення владних повноважень; не передбачає отримання прибутку; спрямовані на задоволення комплексних потреб та право на отримання послуг визначено законом [4, с. 65].

Центр політико-правових реформ запропонував такі категорії послуг:

- державні послуги, що надаються органами державної влади (переважно виконавчої) та державними підприємствами, установами та організаціями; та
- муніципальні послуги, що надаються органами місцевого самоврядування (громадами) та муніципальними підприємствами, установами та організаціями (у Великій Британії їх називають «комунальними»); та
- публічні послуги - послуги органів державної влади та місцевого самоврядування (послуги органів публічної влади);
- адміністративні послуги - державні та муніципальні послуги, що надаються адміністративними органами та органами місцевого самоврядування [5].

На нашу думку, визначення «публічні послуги» охоплює найширше розуміння різноманітних послуг, що надаються державою або організаціями, які перебувають під її контролем, з метою задоволення основних потреб громадян та підтримки функціонування суспільства. Воно включає широкий спектр видів діяльності та послуг - від охорони здоров'я, освіти, соціального забезпечення та громадської безпеки до комунальних послуг, транспорту та доступу до культурних і рекреаційних ресурсів. Публічні послуги ґрунтуються на принципах справедливості, ефективності та прозорості і спрямовані на надання суспільних благ та рівного доступу до них для всіх громадян.

У світлі європейського вектору розвитку, перед країною постає завдання створення умов життя для громадян відповідно до європейських стандартів. Така ситуація передбачає суттєві зміни та реформування системи публічних послуг, які є предметом активних дискусій серед вітчизняних та зарубіжних науковців. Різні підходи до визначення та класифікації публічних послуг підкреслюють їх багатогранність та різноманітність. Враховуючи ці підходи, пропонуємо класифікувати визначення публічні послуги на такі групи:

- за надавачами послуг: органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, державні та комунальні підприємства, установи, організації, громадські об'єднання тощо;
- за отримувачами послуг: фізичні або юридичні особи;
- за групами послуг: форма оплати, адміністративна складова, територія надання послуг, дозвіл на надання певного виду послуг;
- за типом послуги: електронна, паперова, індивідуальна, колективна, матеріальна, нематеріальна.

Відповідно до Закону України «Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг», публічна послуга - це юридично чи соціально значуща дія, у тому числі адміністративна послуга, що здійснюється суб'єктом надання публічних (електронних) послуг на підставі заяви (клопотання, запиту) суб'єкта звернення або без такого, в результаті якої у суб'єкта звернення виникають, змінюються чи припиняються права та/або обов'язки, а також надаються відповідні матеріальні та/або нематеріальні блага для суб'єкта звернення [6].

Варто зазначити, що сьогодні цифровізація публічних послуг відіграє важливу роль у сучасному управлінні, сприяючи його модернізації та підвищуючи доступність і якість послуг для громадян. Система надання публічних послуг зазнає значних змін внаслідок цифровізації державного управління з метою підвищення ефективності, доступності та якості публічних послуг. Цифровізація трансформує традиційні підходи до надання публічних послуг, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології для

автоматизації процесів, зменшення бюрократії та підвищення прозорості в діяльності органів державної влади.

Важливим аспектом діджиталізації є створення єдиного цифрового порталу, який забезпечує онлайн-доступ до широкого спектру публічних послуг. Це дозволяє громадянам подавати заяви, отримувати дозволи та ліцензії, реєструвати бізнес, сплачувати податки та виконувати багато інших завдань в електронному вигляді без необхідності особистого відвідування державних установ. Такий підхід не лише економить час та ресурси громадян, але й сприяє зниженню рівня корупції та підвищенню загального рівня задоволеності якістю публічних послуг. Ще одна важлива сфера цифровізації - використання великих даних і аналітики для поліпшення планування та адаптації публічних послуг до потреб населення. Це охоплює аналіз демографічних тенденцій, поведінкових моделей та інших ключових показників, що дає змогу урядам більш ефективно розподіляти ресурси й адаптувати послуги до мінливих умов і запитів громадян [7, с. 48]. Ще одна важлива роль в оцифруванні публічних послуг - цифрова інклюзія, тобто забезпечення доступності цифрових послуг для всіх груп населення, включно з жителями віддалених районів, літніми людьми та людьми з обмеженими можливостями. Це включає в себе розробку інтерфейсів, що враховують різні потреби користувачів, і програм з підвищення цифрової грамотності населення.

З огляду на ці аспекти, оцифрування державного управління відкриває нові можливості для підвищення якості та доступності публічних послуг і сприяє створенню більш відкритого, ефективного та орієнтованого на громадян державного управління.

Таким чином, хоча важливість публічних послуг для задоволення базових потреб громадян і підтримки функціонування суспільства неможливо переоцінити, цифровізація відкриває нові можливості для модернізації цих послуг, роблячи їх більш доступними та ефективними. Загалом процес адміністративної реформи триває від початку незалежності України й донині, а процес децентралізації поступово створює ефективну систему взаємодії між

органами влади всіх рівнів, але політичні та економічні кризи, пандемії та війни, змушують шукати механізми виживання, тому що зазначені умови паралізують діяльність державних органів, підприємств, бізнесу та населення, унеможлививши співпрацю держави із зовнішнім світом [8, с. 19].

Таким чином, можна зробити висновок, що мета покращення державних послуг в Україні - зробити їх більш доступними та якісними для громадян. Це особливо актуально у воєнний час, коли велика кількість громадян перебуває в екстремальних соціально-економічних умовах. Тому вдосконалення державної політики у сфері надання послуг внутрішньо переміщеним особам має бути одним із головних пріоритетів. Важливо розробити та впровадити відповідні технологічні рішення, а також забезпечити доступність та ефективність для всіх громадян, враховуючи їхні потреби та особливості. Цифровізація державних послуг може стати каталізатором позитивних змін у суспільстві та сприяти розвитку відкритого, динамічного та орієнтованого на громадян врядування.

Тобто розвиток механізмів надання публічних послуг в Україні має включати подальше впровадження електронного урядування, спрощення адміністративних процедур, скорочення бюрократії, передачу більшості адміністративних послуг на муніципальний рівень (підвищення доступності для громадян), удосконалення систем моніторингу та оцінки якості надання послуг.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.

1. Чечель А.О., Омелянович Р.А. Державне управління у сфері надання адміністративних послуг: європейський досвід. *Право та державне управління*. 2021. № 1. С. 279–284.
2. Чаусовська С. І. Поняття публічних послуг та їх класифікація. *Держава та регіони*. 2017. № 1 (57). С. 102-109.
3. Концепція розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади: схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 лютого 2006 р. № 90-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/90-2006-p#Text>

4. Серьогіна Т.В. Система надання публічних послуг в умовах децентралізації: методологічні засади: дис. ... д-ра наук з держ. управл.: 25.00.01 / Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, Харків, 2021. 349 с.

5. Центр політико-правових реформ. Стратегія реформи Адміністративні послуги та їх цифровізація «Україна після перемоги» Бачення України 2030. URL: <https://pravo.org.ua/wp-content/uploads/2023/05/UA-Strategy-Administrative-Services-.pdf>

6. Про особливості надання публічних (електронних публічних) послуг: Закон України від 17.07.2024 № 3869-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1689-20#Text>.

7. Шмигельський В. Теоретичні засади надання публічних послуг у контексті цифровізації публічного управління. Європейська інтеграція та трансформація публічного врядування в Україні: матер. наук.-практ. конф. Львів: НУ «Львівська політехніка», 2024. С. 47-50.

8. Красівський О.Я. Особливості залучення громадськості та цифровізації послуг при реформуванні публічного управління під час війни. Демократичне врядування. 2023. Вип. 1 (31). С. 12-23.